

poprzedni nr & : 341
V 109ab

FUNDACJA GENERAL ELŻBIETY ZAWACKIEJ
Arch wum i Muzeum Pomorskie Armii Krajowej
oraz Wojskowej Służby Polek
87-100 Toruń, ul. Podmurna 93, tel. 0048 56 65 22 186
e-mail: fapak@wp.pl; www.zawacka.pl

opt. X 193 H. w wankont.
mpozpelt. IV 2000
4/4

Golynia
AK
Adamczak Helena ogg
z d. Nowopolska
ps. „Iskra”

MK: 341/341 Pom.

**SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI**

Adamczak Helena.....
D: 341/341 Pom.....
Gdynia AK-ODI.....

- I./1. Relacja *lc. 5 3, 1-5*
- I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora
- I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora
- II. Materiały uzupełniające relację
- III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora
- III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r.
- III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945)
- III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945
- III./5. Inne ...
- IV. Korespondencja
-
-
-
- V. Nazwiskowe karty informacyjne *lc. 7*
- VI. Fotografie *brak*

1/1. Relacja - Adamczak Helena:

1. Relacja uczestniczki walki o niepodległość - Adamczak Heleny spisana 21.05.1948r., oryg. rękopiśm. Anch. E. Zawackiej

k. 5 s. 1-5

Relacja uczestniczki walk o niepodległośćI Dane osobiste

1. Adamczak Helena z d. Nowopolska - ~~Adamczak~~ Adamczak
2. nr. 28. VI. 1912 w Grossristenfelde (Niemcy)
3. Franciszek, Józefa z d. Brzoska
4. robotniczo-eksploatacyjne
5. Mała matura - Księgowa - przy mężu. Prowadziłam dom i wychowywałam sześcioro dzieci. Wyszłam za męża wdowca z czworgiem dzieci.
Mąż był celnikiem z zawodu.
6. Gdynia - Chylonia, ul. Chylonińska 91

II Okres przedwojenny do 1. IX. 1939

1. Mieszkałam w Gdyni ul. Pucka 15. Mąż pracował w Urzędzie Celnym. Ja prowadziłam dom wychowując dzieci (4+2).
2. Nie posiadałam specjalnego przygotowania do obrony Kraju przez Kursu d.o.P.P.

III Okres okupacji do maja 1945 r.

1. Mąż w czasie okupacji pracował jako robotnik, a ostatni rok jako pracownik umysłowy w Parcie Przerobnym pod Oksywiem. Mieszkałam przy ul. Puckiej 15. Na skutek pogłosek, że Niemcy mają wywieźć celników uciekliśmy w Bory Tucholskie do mojej siostry Grudzińskiej zamieszkałej Skórcz pow. Starogard. Przebywaliśmy tam do czerwca 1940. Wróciliśmy pojedynczo do Gdyni. Najstarszy syn Bogusław pojechał na zwłady. Po zawiadomieniu nas, że można żyć i pracować pojechał mąż z młodszym synem. Dwie córki zostały wywiezione na roboty

rolne na Żuławy (Sławskie). Ja z najmłodszym synem (1 rok.) wróciłam ostatnie.

Matź rozpoczął pracę jako murarz, syn Bogusław jako zwykły robotnik. popr. Mytko ^{czestaw} & OJL ek

2. Dokładnie nie pamiętam w styczniu 1941 składającym przysięgę przed dowódcą ps. "Leliwa" (Mitko). Kaprzy-siężenie odbywało się w moim domu Pucka 15. Także tutaj składali przysięgę: Warmbier Leon, Kubiśrek Karol i inni.

3. Zostałam tajemniczką ps. Iskra moim dowódcą był "Leliwa". Do moich obowiązków należało ukrywanie uciekinierów, partyzantów zapatrywanie ich w żywność i niezbędne rzeczy. Poza tem dostarczanie dowodów osobistych. Okładki do dowodów dostarczał mój szef Augustyn Metcel, który mieszkał w Chłapowie (Rybak) powojenny literat. Metcel zdobywał te okładki od Bürgermeistra z Helu. Wypisywałam zmyślone nazwiska datę urodzenia odpowiednie do wieku, religia autentyczne lub podobne. I gotowym szłam do szweca Jekla sąsiada szweca (wtajemniczonego) który za pomocą kółek używanych do samrowadzeń używał. Pieczętka na dowodzie była przez nas złożona z literek drukarki dziecięcej, smarowana czerwonym tuszem przybijana na religium. Na pieczętkach figurowała miejscowość zabrana w ostatnich godzinach przez Rosjan. Dowodów takich dostarczyłam około dwudziestu. W 1942/43 r. przewoziłam zagrożonych ludzi

AKV do mojej siostry Grudzińskiej do Skórczewa. Siostra również pracowała w organizacji. Przekazywała ludzi do partyzantki w Bory Tucholskie.

W czerwcu 1943 Kubiczek Karol (zatrudniony w Porcie Przewymym razem z moim mężem) został przychwycony przez Niemca podczas drukowania ulotek. Niemiec natychmiast zamknął drzwi na klucz i poszedł do telefonu zawiadomić gestapo. Szczęśliwym zbiegiem okoliczności zapomniał on o drugich drzwiach, którymi zbiegł Kubiczek. (było to na pierwszym piętrze) Przechodząc koło wartowników powiedział, że idzie po papierosy. Wysokie Tany zbroj były sprzymierzeńcem ucieczki Kubiczka. Dotarli do nas w południe i prosili natychmiastową pomoc. Zdecydowaliśmy ~~razem z mężem~~, żeby ukryć się w żywie, a my pod pozorem rwanja Zielka dla królików wieczorem zjawimy się (z mężem) ~~do~~ Kupanie było naszym znakiem. Spotkanie doszło do skutku. Nic innego nie mogliśmy zaproponować jak kwatery u Floriana Dziemiśka. Szczęśliwie tam nocą dotarli i ukryli się w stodole. Przebywał dwa dni. Potem otrzymał rozkaz od dowódcy opuścić to miejsce. Miałam rozkaz doprowadzić go do lasu na Pustki Cisowskie (okolica Gdyni) gdzie miał go ktoś odebrać. - Zciemniło się zupełnie nikt się nie zjawiał. Kubiczek powiedział niech Pani wraca do domu ja będę czekał. Jak się później dowiedziałam Kubiczek wrócił do Dziemiśka. Po kilku dniach dostarczyliśmy jemu dow. osobisty zmieniając pięć. Przebraliśmy

VAP

w kobiece ubranie w tym stroju zawiozłam go do
Mecla do Władysława (Hel). Tutaj przeżył szczęśliwie.

AH Mój mój, całym sercem był oddany organizacji.
Wychodził niedługo z bronią w teren. Nigdy nie pytałam
co robi. Na wypadek wpadki najlepiej nie wiedzieć.

AH Brat mój, Benedykt Nowopolski został aresztowany w 1942 r.
(podczas ewakuacji jucko) ^{oboze} Najstarszy syn Bogusław
Adamczak aresztowany ^{Razem z bratem} ^{niemiec i szare szeregi} prawdopodobnie na skutek
niemieckiego konfidenta, który doskonale władał
polskim językiem (miejscowy) ktoś mógł się jemu
zwerszyć myśląc, że to jest polski patriota. Wówczas
nastąpiła większa wyzpa.

Syna Bogusława Holm i Abak ^{Niemcy razem z innymi więźniami}
^{zawieźli statkiem Caparona}
^{do Newgame}
^{i tam go rozstrzelano. Tak postępowali z innymi osłabionymi.}
^{marzycielskiego obozu St. H. 1. 1.}

V AH Pod koniec wojny w 1945 Michał Lant dostarczał
mi ArbeitsKarty.

W styczniu 1945 Niemcy rozpoczęli ewakuację
Stutthofu. Również mój brat Benedykt Nowo-
polski uczestniczył w tym "Marżu Śmierci".
Ktoś Porokłowa postanowił "niec wraz z
Janem Smykiem ze Sandomierza. Nieostka
udała się. Niemcy jeszcze do ostatka
stosowali terror. Łapali desertorów i po-
dejrzanych. Brat nie posiadał dowodu.
Postanowił wyprawić się do fotografa Polami
omijając żandarmerów dotarł na Święto-
jański (Było to w najbliższym naprzeciw
kościółka Najśw. Marii Panny) żeby ukryć
galiznę głowy (co bytoby takwe do roz-
poznania, że jest niekimiem)

Każde robię zdjęcie w kapeluszu. Niestety musiałem drugi raz podjąć tryzko wyprawy do Zakładu Fotograficznego, bo takie zdjęcie nie nadawało się do dowodu osobistego.

Wspomniany Zakład Fotograficzny istniał po wojnie. Robiono tam zdjęcia migawkowe na porzekaniu. Prawdopodobnie w/m Zakład mieścił się w Gdyni przy ul. Świętojańskiej Nr 54. (obecnie sklep optyczny) Stawiska tej pani, która robiła zdjęcia nie pamiętam. W organizacji pracowała również moja córka obecnie Maria Lipska, Gdynia Denhoffa 4

IV Okres powojenny

Po oswobodzeniu pracowałam w Spółdzielni Chłopskiej Tworzyw Sztucznych, następnie w fabryce 22 lipca jako księgową, w firmie Przędzalniki i ostatnio w Kiosku "Ruch". Obecnie jestem na rencie. Pracowałam także społecznie w L. to w Związku Bojowników o Wolność i Demokrację.

W książce Maszopi Augustyna Kędra wyd. 1958r. są wzmianki o mojej działalności na str. 372, 373, 374.

Posiadam odznaczenia: Medal Zwycięstwa i Wolności, oraz Krzyż Partyzancki.

Spisana relacja

Idaurok Helena

w obecności

R. Rogozińskiej 21.V.1978

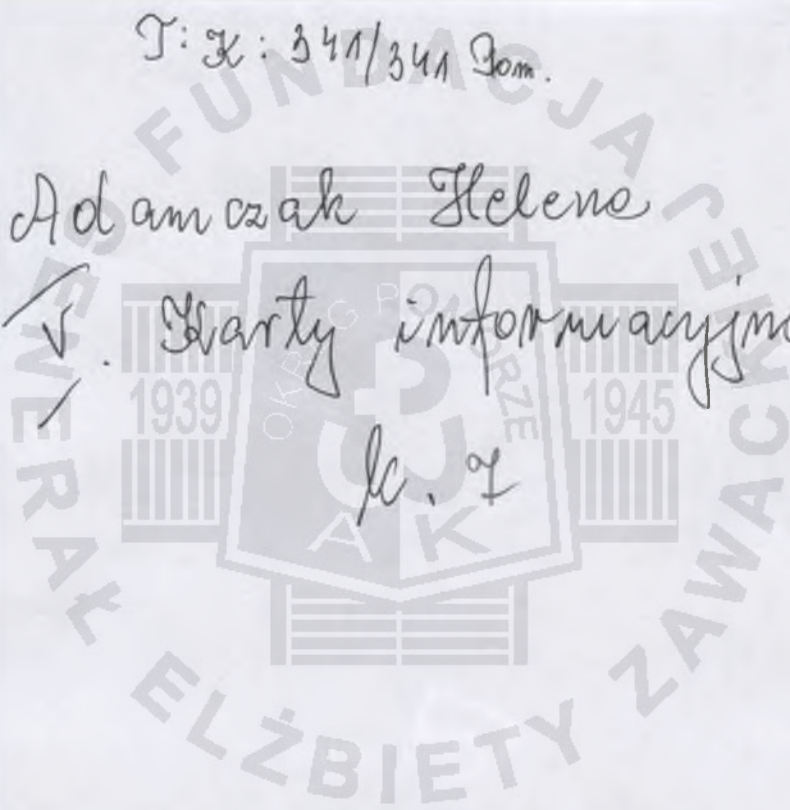
T:K: 341/341 Pom.

Gdynia

Adamczak Helena

✓. Party informacyjne

lc. 9

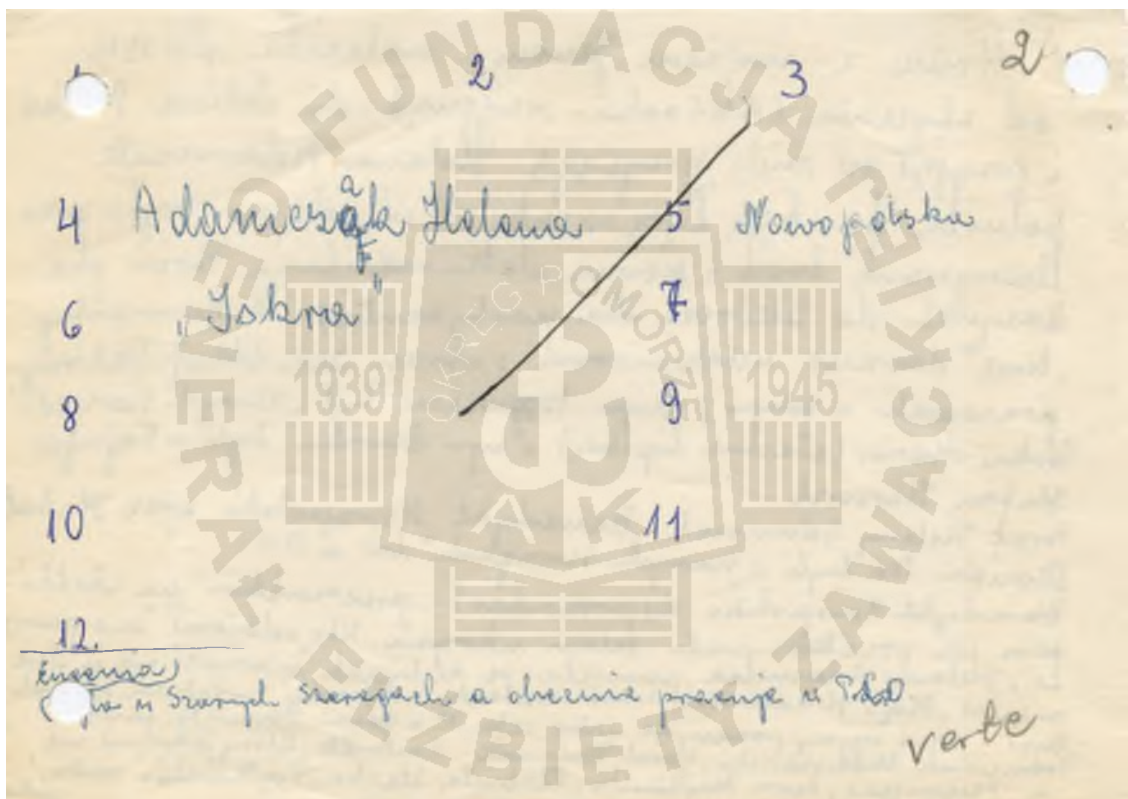

1. R. 341/P₀₂ 3. AK
gdywa
1.
 4. Adameczek Helena 5. 2d. Nowopolska
 6. „Iskra” 7. Adameczek
 8. Franciszek Józef
 2d. Brańsk 9. ur. 28. V. 1912r. (Mieczy)
 10. Gdynia Chylonia, ul.
 Chylonska 91 11.
 12. Relacja własna (poważ. K. Barbał)

FUNDACJA
 OKRĘG POMORSKI
 AK
 ELŻBIETY ZAWACKI
 warte

K 82

Wraz z muzem Janem należała do AK
od stycznia 1941 roku - najpierw jako Lelwa N. i
i później od nich przysięgą. Helenie Adamczak
pamięta, przede wszystkim, że ich dom był pre-
karyzacji do Skórska dla partyzantów. Dokumenty
„kwe” dowodzą niekiedy z okresu szubki (kiedy
pracowała w kwi) Syn Bogusław był „szarym szeregach”
Córka Maria (obecnie Lipska) i syn Marcin byli w Tajnym
Głuchym Harcerz.
Później Heleny Adamczak Benedykt Nowopolski oraz Hubert
Maurycy też byli „szarymi szeregach” lub w AK.
Benedykt Nowopolski doprowadził „przemianę” na szkie-
tam ich przekonywali swoim ukony. Kto „obliczał” nie pamię-
ta. Heleny Adamczak pamięta, że Kubiśka ukony w Dzie-
niście, Małg. H. Adamczak miał kontakty z ukony szkie-
tam i przed wojny pracował jako celnik w kwi. Pamięta także
Franciszek Miłkiewicz, Karol Kubiśka - Ruski, który ukony w
w Dzieńsiem, Leon Majkowski, Aliberta Stecha, Piotrowski i córka

KW

R. 341/10m

Ak 9d, 3

Adamiński Helena z d. Morawskiej

Franciszka i Józefa
Technikum w Tolu
am. Gdynia - Chylonia
ul. Chylonia 91

„Komisja” - Techniczna - Sędziy

12 rel od K. Bartel

341

appt? AK? 4
Gdynia

Adam oraz Helena z d. Nowopolska
nr 28 v 12 ps Miemcech, c. Franciszka i Józefy z d. Porótko-
zaprzysiężone w styczniu 1941 r. (przed "leżącą" maszynką
młotko) przy bracie ps. "Bikwa"; bratem jej był rybaki Au-
gustyn Metel z Helu.

Spiszą dane, licząc dokumenty; ulicy i zapobieg-
nata partyzantów. W 42/43 przewozić zagrożonych ludzi
do Skówa, pas Starogard, skąd jej Siostra Gondeńskie
przekazywała ich do partyzantów.

Zrobiła: - relacja w sprawie z 21 v 78; Gdynia - Chylonia
ul. Chylonińska 31

Jusp Gelyna 5
A.I.

Adaluzak Heleer
ps. „Išvra“

Byjor igoreinskis P aduu šy paechayrauo
„lewe“ dokumenty, brai, long dasterosauo
partyzautou do Skovra.

Zivocuo: elist + xxij str. 50, vel Adaluzak Heleer

U'leu.

Adamczak Helene

Gdymé
THH 6

Helene Adamczak zotatista juchozanie Kubicza
do Dupuyne Nele ve vte dysterie
(tesci Kubiczko-Kubecy) (niekat mod postepo)

Int 2. Tanesia

HMM-PS

Adamczak Helena

Gdynia 7

a

k-341/341a

opis fałszowania dowodów osobistych.

1939

OKRĘG POMORZE
AK

1945

Zob. Nuszkiemia "Władztwo kobiet" str 76

praca magisterska, biblioteka PAPAK

30.2.VIII.2005 GK

1913 Dawas 7182021. 1382079 100.00 17%
Ankieta: 1382079 100.00 17%
1913 Dawas 7182021. 1382079 100.00 17%
Ankieta: 1382079 100.00 17%

Adamczak
Helena